

Krepka klofuta

Profesor Samo Pahor je torej na prostosti. Tako je odredilo tržaško kazensko sodišče, pred katerim se je 9. t.m. začela obravnavati zaradi znanega incidenta na stopnišču pred cerkvijo Novega sv. Antona v Trstu 1. novembra letos. Če je takšna odločitev sodnega zbora zelo važna za Pahorja, je prav tako izredno važen njegov sklep, naj se celotna zadeva preda kasacijskemu sodišču v Rimu, ki naj odloči, ali ni morda oportuno, da razzodbe o primeru Sama Pahorja ne izreče tržaško, marveč drugo sodišče, n.pr. tisto v Benetkah.

DRAGO LEGIŠA

Obtoženčeva branilca, odvetnika Bogdan Berdon in Jože Škrk sta namreč že na začetku razprave formalno zahtevala dostavo sodnih spisov kasacijskemu sodišču, pri čemer sta navedla vrsto razlogov, ki povsem opravičujejo takšno zahtevo. Opozorila sta predvsem na skrajno napeto ozračje, ki je zavladalo v zadnjem času v Trstu. Na delu so nacionalistične in neofašistične sile, ki netijo sovraštvo proti slovenski manjšini in odkrito ščuvajo k narodnostnemu ter celo rasnemu sovraštvu. To je najzgovorneje prišlo do izraza na misovski manifestaciji v nedeljo, 8. t.m., na tržaški pomorski postaji in nato med sprevedom po mestnih ulicah, ko so zborovalci tudi sramotili zastavo republike Slovenije, razobešeno pred njenim generalnim konzulatom.

Proti Samu Pahorju pa je že dolgo v teku nesramna gonja, ki je dosegla višek po omenjenem incidentu. Tako sta oba tržaška italijanska dnevnikar naravnost tekmovala v tej gonji in Pahorja že a priori obsodila, kot da bi bil najnevarnejši prekucuh.

Razlogov je torej dovolj za uveljavitev tistih členov kazenskega postopnika, ki predvidevajo dostavo sodnih spisov kasacijskemu sodišču, da odloči, naj sodbo izreče drugo sodišče, na katerega ne morejo v ničemer vplivati dejavniki, ki v Trstu otežkočajo ali celo onemogočajo trezno proučitev Pahorjeve zadeve in izoblikovanje pravične razzodbe.

Če je tržaško kazensko sodišče sprejelo zahtevo obtoženče-

Protiosimska histerija v Trstu narašča

V nedeljo, 8. t.m., je bilo v Trstu izredno živahno. Lista za Trst je pod vodstvom svojega političnega tajnika Giulia Camberja, ki je tudi podminister (po zaslugi italijanskih socialistov iz PSI) v rimski vladi, pripravila v hotelu Savoia ob prisotnosti predsednika Lege Nazionale Paola Sardosa Albertinija tiskovno konferenco, na kateri so sodelovali časnikarji nekaterih krajevnih pa tudi vsedržavnih italijanskih dnevnikov. Konferenca je potekala v znamenju zahteve po popolni reviziji Osimskih sporazumov, s katerimi sta Italija in bivša SFRJ jeseni 1975 med drugim dokončno uredili vprašanje meja in sklenili vrsto gospodarskih sporazumov. Tako je Livio Caputo, namestnik glavnega direktorja vplivnega milanskega dnevnika Il Giornale Nuovo, izjavil, da bo njegovo glasilo podpiralo vse tiste, ki se bodo zavzemali za spremembo sporazumov v Osimu. Če bi Slovenija in Hrvaška ne pristali na to, naj bi Italija postavila veto na njen vstop v Evropsko skupnost. Podobne misli je zagovarjal uvodničar rimskega dnevnika Il Tempo Francobaldo Chiocci, ki je med drugim trdil, da je bila med 2. svetovno vojno Italija sicer premagana, vendar je bila premagana tudi Nezavisna država Hrvatska. Zato je po njegovem absurd, da večino »bivši Jugoslaviji prepuščenih italijanskih ozemelj« upravlja Tudjmanova Hrvaška, ki naj bi bila torej dedinja Paveličeve NDH.

Še bolj obiskana pa je bila manifestacija neofašistične stranke MSI na tržaški pomorski postaji in na tržaškem nabrežju. Tam je spregovoril Gianfranco Fini, vsedržavni tajnik te politične formacije, ki vedno bolj odkrito nastopa kot dedič Mussolinijevega Partito nazionale fascista PNF. Fini je pred vzhičeno množico več tisoč poslušalcev brez ovinkov zahteval, naj se Italija polasti Istre in vseh ozemelj, ki so bila na osnovi mirovne pogodbe iz leta 1947 priključena Jugoslaviji. Do tega ima italijanska država po njegovem pravico, ker je po padcu Berlinskega zidu prišlo do združitve obeh Nemčij in do nastanka novih držav v Vzhodni Evropi, kar

naj ne bi bilo v skladu s sporazumi med 2. svetovni vojni zmagovalnimi silami. Če ti dogovori ne veljajo več na evropskem Vzhodu, ne bi smeli veljati tudi drugod, na primer na meji med Italijo in bivšo Jugoslavijo. Govornik si je privoščil tudi rasistično noto, ko je v zvezi z krvavo vojno v Bosni in Hrvaški ugotavljal, da so pač slovanski narodi »naravno krvoločni«. (Na dolgoletno in skoraj nemoteno delovanje krute ma-

terih je napis: »Istra, Reka, Dalmacija: vrnili se bomo!« Še prej so misovci med sprevedom po mestu sramotili slovensko zastavo, razobešeno pred generalnim konzulatom Slovenije ter grobo žalili prof. Sama Pahorja.

Ob vsem tem bi trezno misleč človek ne vedel, kaj reči. To norenje v zvezi z Osimom ni namreč normalno. Edina racionalna razlaga je ta, da si s takimi potezami tržaški listarji in misovci zbirajo točke za bodoče upravne in deželne volitve (spomladi 1993) med še vedno neukimi in lahkovernimi italijanskimi množicami v Trstu. Z gonjo proti Osimskim

Iz vsebine:

Srečko Baraga (ml.)
o svojem očetu (str. 3)

Ambrož Kodelja:
Ali je na ozemlju BiH
že verska vojna? (str. 7)

Majda Artač:
Igra »Pokopani otrok«
S. Sheparda (str. 6)

Marko Tavčar:
Še o problemih šol
na Goriškem (str. 5)

fijске justice na italijanskem Jugu pa je elegantno pozabil...)

Svoj nastop v Trstu je ta dučejev posnemovalec končal z izzivanjem na morski meji med Slovenijo in Italijo. V družbi nekaterih kameradov je pred Debelim rtičem vrgel v morje več sto s trikoloro okrašenih steklenic, na ka-

ALEŠ BRECELJ

sporazumom odvrčajo ljudi od konkretnih problemov, ki pehajo Trst v težko gospodarsko stagnacijo. Tržaško pristanišče je namreč v krizi, kriza je zajela tudi delovanje pomorske družbe Lloyd Triestino, železarno v Škednju, tovarno Veliki motorji v Boljuncu pri Dolini, skratka skoraj vso industrijsko infrastrukturo v Trstu in okolici. Iz te situacije ni videti izhoda, in to kljub temu, da je v osrednji rimski vladi prisoten človek, že omenjeni listarski veljak Camber, ki samega sebe ima za največjega branilca interesov italijanskega Trsta.

Verjetno bo držalo, da so želje po zopetni pridobitvi t.i. »bivši Ju-

▶▶▶ 2

Prof. Samo Pahor med procesom na tržaškem sodišču. Ob njem stojita (z leve) odvetnika Bogdan Berdon in Jože Škrk (foto D. Križmančič)

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 15. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Bistrica Kalšica«; 10.50 Boris Kobal in Sergej Verč v satiričnem kabaretu »Prežganka«; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Adam, kje si? Edvard Kocbek in njegov čas; 15.00 Iz krajevnih stvarnosti; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Z naših prireditvev.

■ PONEDELJEK, 16. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1941-45; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Okno na Arbat. Pripravlja Martina Kafol; 12.40 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu: mešani zbor Milan Pertot iz Barkovelj vodi Aleksandra Pertot; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Svet za zaveso«; 14.30 Iz filmskega sveta: Pogledi na slovenski filmvideo; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ TOREK, 17. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.40 Pevski večer v Kulturnem domu v Sovodnjah. Sovodenijska dekleta; vodi Sonja Pelicon; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Bajke in povesti o Slovencih«.

■ SREDA, 18. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Pesnice in pisateljice v anglosaški književnosti; 12.40 Sovodenijska dekleta; vodi Sonja Pelicon; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 »Na goriškem valu«; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Na goriškem valu«; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ ČETRTEK, 19. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Trst, december 1941; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Halo, dober dan! Tu 362875; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ PETEK, 20. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Halo, dober dan! Tu 362875; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Halo, dober dan!; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Ena resna — ena smešna«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 21. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v republiški cerkvi; 11.30 Ivo Andrić: »Most na Drini«; 12.00 Ta rozajanski glas — Oddaja iz Rezije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Duh časa in čar odra v spominih Jožeta Babiča; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Adam, kje si? Edvard Kocbek in njegov čas.

Tržaška Ssk naslovila pismo na predsednika rimske vlade

Pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj je bil v petek, 6. novembra, sprejet pri tržaškem prefektu Sergiu Vitiellu. Breclj je prefektu izročil pismo, naslovljeno na ministrskega predsednika Giuliana Amata, v katerem prosi, naj vlada uvede preiskavo v zvezi z dogodki, ki so privedli do aretacije prof. Sama Pahorja, do katere je prišlo v nedeljo, 1. novembra, med manifestacijo združenja Edinost v Trstu.

Slovenska skupnost izraža popolno zaupanje v sodno oblast, kar zadeva preverjanje dejstev in odgovornosti, piše v tiskovnem poročilu, ki ga je stranka izdala po tem obisku. Ker pa nekatere okoliščine opozarjajo na morebitne nepravilnosti pri ukrepanju sil javne varnosti v tem in drugih podobnih primerih, slovenska stranka meni, da je potrebno te dogodke osvetliti tudi iz tega zornega kota. SSK poudarja, da je do aretacije prof. Pahorja prišlo v trenutku hudo napetega političnega ozračja v Trstu, kjer smo pričali nacionalističnim akcijam, nastopom proti osimskim sporazumom, proti Republiki Sloveniji, pro-

ti samim pravicam slovenske manjšine, katere pravni položaj je še vedno neurejen, čeprav je minilo 74 let od prve priključitve Trsta Italiji, 47 let od sklenitve mirovnega sporazuma, 44 let od odobritve republiške ustave, 38 let od podpisa londonskega sporazuma in 17 let od osimskih sporazumov. Same manifestacije in shodi, ki jih prireja in vodi prof. Samo Pahor, odražajo globoko nezadovoljstvo slovenske manjšine zaradi večnih zavlačevanj rešitve problemov, ki so za narodnostno skupnost življenjskega pomena. Slovenska skupnost zahteva, naj se vlada in parlament zavzameta za ta problem z odločnostjo in pravičnostjo ter se v skladu z ustavnimi določili in mednarodnimi obveznostmi, ki jih je podpisala Italija, zavzameta za rešitev problema zaščite slovenske manjšine, kar bi tudi bistveno pripomoglo k mirnemu sožitju v tem obmejnem območju in k izboljšanju sosedskih odnosov z Republiko Slovenije, ki si po svojih močeh prizadeva za pravično rešitev vprašani italijanske narodnostne skupnosti na svojih tleh.

Aleksander Dubček podlegel poškodbam

Aleksander Dubček

Za posledicami hude prometne nesreče je v 71. letu starosti umrl legendarni voditelj »praške pomladi«, ki se je vedno boril in je trdno verjel v demokracijo, Aleksander Dubček. Smrt je nastopila v soboto, 7. novembra, nekaj po 21. uri. V bolnišnici »Na Hamalce«, kamor so ga pripeljali po nesreči, ki se je pripetila 1. septembra, so ga trikrat operirali, vendar mu niso mogli rešiti življenja.

Aleksander Dubček se je rodil na Slovaškem 27. novembra 1921. V mladih letih je bil delavec, sodeloval je pri antinacistični vstaji leta 1944, v petdesetih letih pa se je povzpел do

najvišjih mest v slovaški komunistični partiji. Leta 1968 se je moral po posredovanju sil Varšavskega pakta v tedanji ČSSR umakniti iz političnega življenja. Po tako imenovani »žametni revoluciji«, do katere je v njegovi domovini prišlo leta 1989, se je ponovno pojavil v javnosti, za kratek čas je postal predsednik parlamenta, kandidiral je za predsednika postkomunistične Češko-Slovaške federacije, vključil pa se je v socialdemokratsko slovaško stranko, katere predsednik je tudi bil. Aleksander Dubček je lanskega maja bil tudi nekaj dni na uradnem obisku v Trstu.

Protiosimska histerija...

goslaviji odstopljenih italijanskih ozemelj« sad bolnih sanj. Zaskrblja pa dejstvo, da je zahtevam tržaških nacionalistov prisluhnilo nekaj vsedravnih občil, za katerimi se skrivajo precej vplivne sile. Vse to poslabšuje odnose med tukajšnjimi Slovenci in večinskim narodom, in to seveda v škodo manjšine. Gonja proti Osimu in posredno tudi proti Sloveniji, Hrvaški in tukajšnji slovenski manjšini, kot jo uprizarjajo tržaški listarji in neofašisti, pa ne more ostati brez posledic v meddržavnih odnosih.

Deželni svetovalec Bojan Brezigar napovedal odstop

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je napovedal svoj odstop. S svojo odločitvijo bo še prej seznanil strankino deželno tajništvo, ki bo zasedalo še ta teden. Brezigar v svojem sporočilu poudarja, da prevzema novo poklicno obveznost, zaradi česar ne more več opravljati dela deželnega svetovalca in predsednika deželne komisije za šolstvo, kulturo in šport.

Brezigar je namreč postal odgovorni urednik Primorskega dnevnika — Republike, vseslovenskega lista, ki ga izdaja založba PRAE, katere predsednik je Klavdij Palčič (sicer tudi predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze) in katere delničar je tudi znani furlanski industrialec Melzi. Ta se bavi tudi z založniško dejavnostjo (Messaggero Veneto, Il Piccolo). Novi dnevnik se tiska v Vidmu. Izdaja za Italijo ohranja naslov doseđanega slovenskega dnevnika, v Sloveniji in Avstriji pa izhaja kot Republika; je velikega formata (56 x 40) in delno v barvah.

Novi časopis so naročnikom in bralcem predstavili v Kulturnem domu v Trstu v ponedeljek, 9. t.m. Spregovorila sta predsednik Palčič in odgovorni urednik Brezigar. Prvi je poudaril, da bo novi dnevnik ohranil doseđanje glavno usmeritev, drugi pa podčrtal, da je novi časopis pridobitev za manjšino in za celotni slovenski prostor.

Mesto Bojana Brezigarja v deželnem svetu Furlanije Julijske krajine bo na osnovi volilnih izidov prevzel Ivo Jevnikar, ki je že več let tudi deželni tajnik Slovenske skupnosti.

* * *

Kulturna zadruga »Maja« iz Gorice prireja niz treh posebnih »poskusnih zabavnih kulinarčnih večerov«, kot so jih imenovali sami organizatorji, z naslovom: »3x3=9, vsakdo mora svojo pet«. Gre za humoristična srečanja z večerjo in seveda ob glasbeni spremljavi. Spored večerov, pri katerih bodo sodelovali priznani humoristi, kot na primer Iztok Mlakar, Sdrindule, Tone in Vanka, je naslednji: v soboto, 14. novembra, bo srečanje v Dijaškem domu v Gorici, v petek, 27. novembra, v gostilni »Pri Francetu« v Sovodnjah, teden kasneje, torej v petek, 18. decembra, pa na Oslavju - Agriturizem »Pri Radikonu«. Večeri se bodo pričeli ob 20.30, organizatorji pa opozarjajo, da je število udeležencev omejeno. Kdor se želi udeležiti teh srečanj, naj se zgleda v uradu goriškega Kulturnega doma, Ulica Brass 20, ki odgovarja na telefonsko številko 0481/33288, kjer vam bodo nudili tudi podrobnejše informacije.

Srečko Baraga (ml.) o svojem očetu

V Društvu slovenskih izobražencev so se v ponedeljek, 9. novembra, spomnili Srečka Barage (st.), človeka, ki je bil med najpomembnejšimi ustanovitelji slovenskih šol na Tržaškem. O njem in njegovem delovanju v Trstu je govoril njegov sin, ki danes živi v Avstraliji in se je prvič po 47 letih vrnil v domovino. Zaposlili smo ga za krajši pogovor, na katerega je rad pristal.

Srečko Baraga (ml.)

Česa se spominjate iz tistih let, ko si je Vaš oče v Trstu prizadeval za ustanovitev slovenskih šol?

Vem, da se je moj oče začel s tem ukvarjati naključno. V tistem času je namreč bil ravnatelj begunske slovenske šole v Trevisu. Ko pa je prišel v Trst, se je kaj kmalu zavedel svojih odgovornosti in dolžnosti, zato se je z vsem srcem posvetil uresničitvi cilja, ki si ga je zastavil — ustanovitev slovenskih šol. Pri tem ga ni skrbelo niti za lastno življenje, ni se bal groženj, nasprotovanj in napadov.

Krepka klofuta

◀▶ ■ ■
vih branilcev, pomeni, da je tudi potrdilo pravilnost in utemeljenost njihovih izvajanj glede nevzdržnega in strupenega ozračja, ki je zavladalo v Trstu po krivdi nacionalističnih, šovinističnih in iredentističnih sil. S takšno odločitvijo sodnega zbora pa so te sile prejele prvo in krepko moralno klofuto. Z zadoščenjem tudi ugotavljamo, da so se proti netilcem sovraštva začeli javno oglašati nekateri italijanski krogi (žal doslej v glavnem izven Trsta). Ti krogi odkrito obojajo »tržaško histerijo«, kot so v petek, 6. t.m., označili ravnanje nacionalističnih sil goriški industrijci ter goriški podžupan Del Ben. Dogajanje v Trstu pa je odkrito grajal tudi goriški župan, ko se je 9. t.m. srečal s predsednikom Slovenskih krščanskih demokratov Lojzetom Peterletom, ko je ta bil na obisku v Novi Gorici.

Povedati moram, da je bil moj oče od vedno dober organizator, že od študentskih let, kasneje pa je bil tudi dober profesor. Še pred nedavnim sem slišal na njegov račun pohvale od bivših dijakov. V Trstu je bil oče dve leti in pol, od 1945 do 48 in to so bila za slovensko šolo ključna, obnem pa tudi najbolj huda leta.

Zaradi teh svojih prizadevanj je oče doživel tudi izredno hude trenutke...

Res, v tem času je bil neprestano deležen groženj in napadov tako od italijanske kot tudi s slovenske strani: italijanske zaradi ideoloških razlogov. On pa se je boril naprej, lahko rečem, da se je zagrizel v to, tako da so tudi njegovi napadalci večkrat ostali brez besed. Zadnjih šest mesecev, ko je bil v Trstu, je celo dobil policijsko stražo — dva agenta sta ga spremljala dan in noč. Obstajala je namreč nevarnost, da ga ugrabijo, kar se je v tistem času tudi dogajalo. Besedni napadi so bili vsekakor na dnevnem redu.

Sam sem ga večkrat spremljal, ko je hodil pregledovat razne šole. Nekje blizu Divače se še danes spominjam, da mu je nekdo prišel povedat, kakšno srečo ima moj oče, ker nekega politično zagrizenega domačina ni doma, saj bi ga drugače gotovo ustrelil... Oče na vse to ni nikoli reagiral. Njegova glavna dolžnost sta bila šola in šolstvo. Niti za trenutek ni pomislil, da ne bi zaključil začete dela.

Zakaj se je Vaša družina leta 1948 odločila za emigracijo?

Ker je oče smatral, da je njegovo poslanstvo končano. Videl je, da je nekaj mlajših moči, ki bodo uspešno nadaljevale začeto delo. Tako smo odšli v Argentino, kjer se je oče vključil v tamkajšnje Kulturno akcijo. S seboj je odnesel tudi številne dokumente o nastajanju slovenskih šol na Tržaškem, ki so po njegovi smrti ostali v Argentini, vendar bi bilo prav, da bi Slovenci v teh krajih spoznali njihovo vsebino. Želim pa poudariti, da se oče ni odločil za emigracijo zaradi strahu.

Po 47 letih ste se ponovno vrnili v domovino. Kakšni občutki so Vas spremljali na tej poti?

Reči moram, da je bilo to zame emocionalno zelo veliko doživetje. Ko sem odšel iz Trsta, sem

imel 18 let, sedaj jih imam 62. Tu sem tudi imel možnost, da sem se ponovno srečal s svojimi sošolci in izkoriščam priložnost, da se jim še enkrat zahvalim za gostoljubnost in prijaznost, s katero so me sprejeli.

Za konec bi želel reči še nekaj. Ne vem, če je to moj zadnji obisk v Trstu, želel pa bi, da bi v tem mestu dali priznanje Srečku Baragi za njegovo delo in da bi mu na enem izmed šolskih poslopij vsaj postavili spominsko ploščo tudi zato, da mlajši rodovi ne bi pozabili...

Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič

XVIII. Benečanski kulturni dnevi

V petek, 13. novembra, se bodo v Špetru zaključili letošnji XVIII. Benečanski kulturni dnevi, posvečeni umetnostnim in kulturnim stikom med Slovenijo in Benečijo od 15. do 17. stoletja. Tudi na zadnjem srečanju bosta predavala dva strokovnjaka.

Etnolog in sociolog, svetovalec na ministrstvu Republike Slovenije za kulturo prof. Silvester Gabršček bo govoril o vezeh med Furlanijo in Gorenjsko, profesor na videmski univerzi, zgodovinar Giovanni Maria Del Basso pa o Furlanijah in slovenski kulturi. Predavanja bosta v občinskih dvorani v Špetru.

»EPPUR SI MUOVE«

Nedavno je papež Janez Pavel II. pred rimsko Papeško akademijo rehabilitiral znanega fizika, astronoma in filozofa Galileja Galilei, ki je malo manj kot pred štiristo leti doživel težko obsodbo s strani Cerkve oz. inkvizicije. Galilei je v svojem času odločno zagovarjal Kopernikov heliocentrični sistem, kar pa takrat ni bilo zelo lahko in oportuno. Skupno z drugimi astronomi svojega časa, kot je bil npr. Johannes Kepler (s katerim sta si dopisovala) je pizanski znanstvenik utiral pot novi znanstveni teoriji o vesolju, ki je potem dokončno zmagala. Papež je v svojem sedanjem nastopu v prid Galileju še zaželel, da bi v prihodnje ne prišlo več do tako usodnih sporov in razhodov med vero in znanostjo.

Vse to nas lahko navdaja z določeni razmišljanji. Problem znanosti in raziskovanja je bil od zmeraj delikaten in se je zlasti moral soočiti z vprašanjem svobodne raziskave ali nadzorovane študije. Na drugi strani odnosi med vero in znanostjo sodijo že v samo sholastično filozofijo in teologijo. Anzelmov »Credo, ut intelligam« ali Tomaževa definicija vere kot razumne spoštljivosti (»rationabile obsequium«) nam to potrjujeta. Razum in vera sta se kazala tudi v širšem odnosu vera-znanost, ki je zlasti burila duhove od pozitivizma dalje proti koncu prejšnjega stoletja.

Tudi naš čas je poln nasprotij in miselnih težav. Nasprotja, ki se ne rešujejo vedno v smislu Kuzančeve »coincidentia oppositorum«, ko se vsa nasprotja uravnavajo v večnosti. Ta nasprotja se marsikdaj kažejo v vsej svoji polnosti, pa tudi dramatičnosti. In če ostanemo samo pri včasih usodnih napakah ideologij in režimov, ki so iz njih nastali,

kaj vidimo? Da so vsi ti vsak v svojem času zahtevali podreditve resnice vladajoči miselnosti, mnogokrat dosti hujši kot oni v Galilejevem primeru. Naj je šlo za »resnico« v znamenju nadčloveka in gosposkega naroda (Herenvolck) ali v imenu neke višje rase ali pa za izginotje posameznika v prisilnem morju kolektiva ali pa za nadziranje vsakodnevnega življenja in delovanja s strani kakega »Velikega brata« Orwellovega tipa.

Prav zato lahko ugotovimo, da imamo Galileje v vseh časih, z njimi pa tudi prizadevanje, da se resnica ne povsem utaji. Močni in tragikomični povojni politični procesi so le živ in zgovoren primer, ko so morali posamezniki krojiti resnico po določenih kalupih, kjer ni bilo prostora za »... eppur si muove«. Časi in razdobja se spreminjajo, ostaja pa vedno neka skupna idealna nit, ki veže med seboj dobe in podobe. In prav slednje so marsikdaj herojski protagonisti zgodovine, v kateri se je kovala resnica. »Vincat veritas!« — zmaga naj resnica — je dejal Galilei. Ta resnica mora osvoboditi vse, tudi sedanje in bodoče rodove, željne pravice in resnice pa tudi dobrote.

* * *

a.b.

V Celovcu je v začetku novembra izšla redna knjižna zbirka celovške Mohorjeve založbe. »Knjižni dar« za leto 1993 sestavljajo štiri knjige, in sicer Koledar ter dela Marije Nemančič »Teško, a lepo« (Večernice), Trstenjaka in Ringela »O slovenskem človeku in koroški duši« ter Cingiza Ajtmatova »Iz oči v oči«. Za prodajo v Sloveniji bo ta zbirka bogatejša še za eno knjigo, in sicer otroško slikanico Klause Baumgarta z naslovom »Pošastno«.

Mohorjeva založba ponuja poleg tega še štiri doplačilne knjige in glasbeno kaseto.

Starši lahko vpišejo otroke do 16. novembra

V Škednju odprli slovensko ludoteko

Otroci iz mestnega središča imajo od nedelje, 8. t.m., čisto »svoj« prostorček, kjer se lahko igrajo s sovrstniki. V Škednju je bilo namreč na ta dan odprtje ludoteke, ki ga je ustanovilo združenje Lupusinfabula z namenom, da bi v otroku in mladostniku razvijalo izrazne in komunikativne zmožnosti in spodbujalo uravnotežen psihofizični razvoj.

Nova ludoteka ima svoj sedež v Škedenjski ulici 124, v neposredni bližini tamkajšnjega kulturnega društva »Ivan Grbec«. Posloplje, ki je že staro in je bilo še do pred nedavnim v zelo slabem stanju, so pobudniki z veliko prizadevnostjo obnovili in lepo uredili sobe za male goste. Predsednik združenja Lupusinfabula je Pavel Štrajn, podpredsednica pa Neva Bak, ki nam je povedala, da je do zamisli za odprtje ludoteke prišlo pred tremi leti. Pobudo za to je dala skupina animatork. Že dalj časa so iskale prostor, namenjen mestnim otrokom. Neva Bak je še dejala, da bodo začetna srečanja vpisanih otrok bila predvsem posvečena medsebojnemu spoznavanju, nato pa bodo začele delovati razne delavnice — od zvočne glasbene do gibalne, likovne, gledališke, ukvarjali pa se bodo tudi z animacijo knjig in pravljic. Škedenjski center je prva slovenska ludoteka na tem ozemlju, namenjena pa je tudi italijanskim otrokom, saj želi tudi spodbujati in krepiti stike med pripadniki večine in manjšine, to pa je najlažje doseči prav v najnežnejših letih.

Starši, ki želijo vpisati svoje otroke v ludoteko, lahko to storijo do 16. novembra. Urnik bo naslednji: ob sredah in petkih dopoldne se bodo animatorke posvečale otrokom, starih od 2. do 3. let, ob torkih, četrtek in sobotah popoldne malčkom od 4. do 10. leta, ob četrtek pa bo od 17.30 do 19. ure delovala mizarska delavnica za srednješolce. Vse potrebne informacije je mogoče dobiti na sedežu ludoteke ali na ZSKD v Trstu.

Nedeljska slovesnost ob odprtju novega sedeža ludoteke je bila zelo prijetna. Govorili so Nives Košuta v imenu ZSKD, Devana Černic in Laura Sancin kot predstavnici domačega društva »I. Grbec«, predsednik združenja Pavel Štrajn, raziskovalka na pedagoškem inštitutu v Ljubljani Dora Gobec in Isa d'Eliso iz tržaške občine. Vsi so poudarili pomen tega centra, pohvalili zavzetost in strokovnost animatork, ki so to zamisel uresničile, predvsem pa podčrtali, da je eden od namenov tega centra tudi zblizanje otrok obeh narodnosti. Najnevar-

nejše za manjšino je, če se za pre vase. Ludoteka je torej konkreten odgovor na probleme staršev in otrok v mestu. Najmlajšim je treba dati čimveč možnosti, da se posvečajo igri, saj to ni samo luksuz prostega časa, ampak z igro dajemo otroku v roko ključ za življenje v prihodnosti, za prilagajanje razmeram, ki se iz dneva v dan naglo spreminjajo, je bilo še rečeno na otvoritvenem srečanju. Prisotni so si nato ogledali prenovljene in lično opremljene prostore ludoteke z različnimi igračami. Otroci, ki so s starši prišli na to prireditev, pa so kar takoj pokazali, da so jim novi prostori všeč...

(hj)

Koncert v Nabrežini

Na zahvalno nedeljo, 15. t.m., bo ob 17. uri v župnijski cerkvi v Nabrežini koncert najlepših pesmi skladatelja Vinka Vodopivca ob 40-letnici njegove smrti. Nastopata moški pevski zbor »Provox« iz Nove Gorice pod vodstvom Tanje Kuštrin in mešani pevski zbor »Podgora« pod vodstvom Mirka Špacapana.

Vabljeni!

V prostorih zadruga »Skala« v Gro-padi so v soboto, 7. novembra, predvajali diaprojektive jamarske skupine Debeljak iz nove jame, ki so jo pred kratkim odkrili pri Bazovici.

V Devinu so predstavili knjigo »Moj brat Janko - Vojko«

Usoda Janka Premrla - Vojka in njegove družine je bila podobna mnogim usodam primorskih ljudi. Prav zato knjiga o njem in njegovih, ki jo je napisala sestra Radoslava, nagovarja in privablja k branju vsakogar, ki jo vzame v roke. Mnogi so sicer to osebno in družinsko resnično zgodbo prebirali že v Zalivu, po dvajsetih letih pa je končno izšla tudi v knjižni obliki pri Slovenski Matici v Ljubljani.

Predstavitve knjige 7. t.m. v dvorani devinskih pevskih zborov je bila torej priložnost, da so starejši podoživljali tista tragična leta fašističnega ustrahovanja, nemške okupacije, partizanstva, ustaških divjanj in povojnih razmer. Mlajši pa so zvedeli za trpljenje, a tudi pogum in radoživost naših ljudi in še zlasti Premrlovih iz Šembida na Vipavskem ali Podnanosa, kot mu pravijo danes.

Na večeru je v imenu založbe spregovoril prof. Janez Stergar. Predstavil je Slovensko matico in njeno poslanstvo. Občinstvu je knjigo predstavila prof. Marta Terčelj, nekaj najbolj značilnih odlomkov iz nje pa je prebral Gregor Pertot. Sama avtorica, gospa Radoslava Premrl-Pahor, je pojasnila ozadja nastanka knjige. Vzdušje med večerom je bilo izredno zbrano, saj je pripovedovanje seglo ljudem do srca. Fantje izpod Grmade pa so pod vodstvom Iva Kralja uvedli in zaključili večer z domovinskimi pesmimi.

Netekmovalni pohod za učence in dijake

»Pojdimo skupaj« je naslov netekmovalnega pohoda, namenjenega učencem vseh osnovnih in srednjih šol s slovenskim in italijanskim učnim jezikom v občini Devin-Nabrežina. Pohod bo v četrtek, 12. novembra, zamisel zanj pa je dalo učno osebje srednje šole »C. de Marchesetti« v sodelovanju z občinskim uradom za šolstvo. Njegov namen je dvojen. Prvič je pohod pomemben s športnega vidika, predvsem kar zadeva ekologijo in spoštovanje okolja, a nudi obenem tudi možnost za srečanje med različnimi kulturnimi stvarnostmi na ozemlju devinsko-nabrežinske občine.

Udeleženci se bodo srečali ob 10. uri v dolini pod Gradiščem pri Slivnem. Program za pohod so izdelali učitelji in vodniki ustanove PICEA. V slučaju slabega vremena bodo prireditelji srečanje preložili za teden dni, torej na četrtek, 19. novembra.

* * *

Bogata koncertna sezona Glasbene matice

Glasbena matica iz Trsta bo v petek, 13. novembra, pričela s svojo redno koncertno sezono z nastopom Simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije iz Ljubljane. Kot solistka bo s harfo nastopila Jasna Corrado-Merlak, dirigent pa bo Marko Letonja. V tej sezoni bo na sporedu devet koncertov, ki bodo izmenično v Kulturnem domu v Trstu, gledališču Miela in cerkvi Madonna del mare. Umetniški svet GM je bil pri oblikovanju letošnjega sporeda pozoren predvsem na tri izhodišča: na stoletnico rojstva tržaškega skladatelja Marija Kogoja, na domače izvajalce ter na programsko usmeritev v glasbo 20. stoletja, vključno z domačimi skladatelji. Kogojeva glasba se bo oglasila na petih koncertih, osrednji poklon temu skladatelju pa bo poimenovanje šole Glasbene matice v Trstu po njem.

Domači izvajalci bodo imeli v letošnji koncertni sezoni glavno vlogo, saj bodo na odru kar sedemkrat in to kot solisti, v raznih komornih zasedbah in kot dirigenti. »Kar vsi koncerti pa nam ponujajo glasbo tega stoletja v najrazličnejših estetskih odenkih razen avantgardne in eksperimentalne; ob imenih iz svetovne literature je tudi dvanaest domačih skladateljev, vsi pa so naši sopotniki skozi nemirno, a vendar naše 20. stoletje,« je v tiskovnem poročilu napisal umetniški vodja Glasbene matice Janko Ban, ki obenem vabi vse, naj z nabavo abonmaja podprejo prizadevanja te ustanove »za uveljavljanje slovenske glasbene kulture na Tržaškem in dajo priznanje vsem ustvarjalcem in poustvarjalcem, ki s svojim delom stalno dvigujejo njeno raven.«

Veselo Martinovanje

Vsi Martini in Martine so v sredo, 11. novembra, praznovali god. Ta dan pa je že po starih običajih »ljudski« praznik, povezan s pretakanjem vina. V tem času namreč vino dozori. Tudi letos so mnoga slovenska društva priredila na ta dan zabavna srečanja, najbolj slovesno pa je bilo tudi tokrat, kot vsako leto, na Proseku.

Na sliki: posnetek z lanskega Martinovanja na Proseku (foto D. Križmančič)

Še o vpisovanju dijakov iz sosednje Slovenije v zamejske slovenske šole

»Milan ali Rim nista Trst in Gorica, kjer stojijo neki okopi«

Če nam je pri srcu slovenska šola, potem morajo naši politiki nekaj narediti, poseči morajo v Ljubljani in na krajevni ravni, da se reši vprašanje vpisovanja dijakov iz slovenskih obmejnih občin na slovenske višje šole v Trstu in Gorici. To je, na kratko povedano, mnenje raznih šolnikov, ki morajo od začetka šolskega leta reševati probleme in odgovarjati na polemike, ki so nastale zaradi 152 slovenskih državljanov, vpisanih na višje srednje šole v Trstu in Gorici. Od teh se jih je 107 vpisalo na slovenske šole, 34 pa na italijanske. Zaenkrat so šolske oblasti po dolгих razpravah pristale na sprejem vpisov pod pogojem, da bi to ne prineslo odprtja novih paralelk.

Seveda so polemike nastale zaradi vpisov na slovenske šole in zanimivo je, da se šolske oblasti — pri opozarjanju na težave — ne sklicujejo le na zakon 39 iz leta 1990, ki od šole zahteva, da pri pedagoškem in upravnem delu upošteva tudi državne finančne zmogljivosti, ampak predvsem na zakon št. 1012 iz leta 1961, ki ureja položaj šol s slovenskim učnim jezikom na področju goriške pokrajine in Tržaškega ozemlja. Sklicujejo se predvsem na drugi člen tega zakona, ki pravi: »šole... so namenjene pripadnikom slovenske jezikovne skupnosti ali italijanskim državljanom ali ljudem z rednim bivališčem na zadevnem področju«. Če bi strogo spoštovali to zakonsko besedilo, pravijo šolske oblasti, sploh ne bi redno vpisali tujih državljanov, ki se dnevno vozijo v Trst ali Gorico. Šolsko skrbništvo torej meni, da je že tako šlo mimo zadevnega zakona, a da gre za začasno rešitev, ki naj bi jo dokončno našli v Rimu.

Zanimivo pa je pogledati, kaj pravi o tem zakonu in členu Daniele Bonamore, avtor 610 strani obsežne knjige z naslovom »Dis-

ciplina giuridica delle istituzioni scolastiche a Trieste e Gorizia« (Pravna ureditev šolskih ustanov v Trstu in Gorici). Knjiga je izšla leta 1979 pri milanski založbi Giuffrè. Bonamore v zvezi s tem pripominja, da gre za pomemben člen, ki bi lahko s pravnega, političnega, socialnega ali kulturnega vidika prinesel velike težave, če upravitelji ne bi pokazali dovolj širine pri tolmačenju tega besedila. Kaže, da smo vedno bliže takemu ožjemu tolmačenju tega člena in vsi vemo, kaj to lahko pomeni, saj mnogi poznamo težave, ki so jih imeli še zlasti optanti, ko so hoteli vpisati svoje otroke v slovensko šolo. Oblasti so jim to preprosto onemogočile. Sedanji primer pa je drugačen. V dobi, ko govorimo o svetovni integraciji, o zblizovanju med narodi, o padcu meja, ko dejansko obstaja možnost, da tako Trst kot Gorica spet nekoliko prosteje zadihata tudi s svojim zaledjem in da to isto zaledje zadihata z mestoma, se pojavljajo glasovi, ki bi hoteli prepovedati te vpise.

A pustimo te misli. Poglejmo, kako obravnava zadevni drugi člen zakona 1012/61 Bonamore. Ugotavlja: če bi zakon vzeli dobesedno, bi imeli pravico — pravi avtor — do vpisa v slovensko šolo le pripadniki slovenske jezikovne skupine, ki so ali italijanski državljanji oziroma z rednim bivališčem na področju, ki ga upošteva zakon (se pravi tudi tujci ali apolidi, le da so pripadniki slovenske jezikovne skupine, da so torej slovenskega jezika). To bi torej pomenilo, pravi Bonamore, da se v slovenske šole ne sme vpisati nihče, ki mu ne bi bil materin jezik slovenščina.

Sam člen s svojim predpisovanjem, kdo se sme vpisati v slovenske šole, je po mnenju Bonamoreja neprimeren oziroma neupravičen, edina dovoljena formulacija bi po njegovem mnenju bi-

la, če bi to res bilo potrebno, da so »šole, o katerih govori člen 1, namenjene vsakomur, ki se jih namerava poslužiti«.

Italija je namreč slovenske šole ob svojem prihodu v Trst in Gorico že našla, v kolikor so bile ustanovljene že pred njenim prihodom. »Glede na spoštovanje mednarodnih obveznosti je italijanska zakonodaja te šole samo sprejela v svoj sistem in zaradi tega se lahko v slovenske šole vpiše vsakdo in ne le tisti, ki so ali se smatrajo slovenskega jezika, tudi ne le otroci mešanih zakonov, ne le Slovenci, ki bi se ponovno zavedli svojega izvora, ampak vsakdo, ki si rad postal učenec teh šol: Italijan, tujec ali a-

polid«, pravi Daniele Bonamore. Svoje trditve utemeljuje kot poznavalec prava in ustave, a kaže, da pristojne šolske oblasti te knjige ne poznajo.

Za konec bi veljalo opozoriti na podatek, ki smo ga dobili v poročilu tiskovne agencije ANSA, ko je 1. oktobra letos poročala, da je v italijanskih šolah veliko tujih dijakov. V Lombardiji kar 21 odstotkov celotne šolske populacije, v Laciju beležijo 20,8 odstotka tujih dijakov, v Emigli Romagni 12,7 odstotka itd. Kar 6,8 teh dijakov je Kitajcev, 6,6 je Maročanov, Poljakov je 5,9, državljanov Združenih držav Amerike naj bi bilo 5,9 odstotka, otrok iz bivših jugoslovanskih republik, med slednjimi so šteti še zlasti, če ne predvsem, otroci Romov, pa je 5,1 odstotka. Jasno je, da Milan ali Rim nista Trst in Gorica, kjer stojijo neki okopi... **Marko Tavčar**

Ex-tempore fotografskega krožka Trst 80

Šestindvajset bolj ali manj izkušenih fotografov se je v nedeljo, 8. t.m. udeležilo fotografskega ex-temporeja na tržaškem Krasu, ki ga je priredil Fotografski krožek Trst 80. Med njimi je bilo tudi nekaj znanih imen; v prvi vrsti je treba poudariti prisotnost idrijskega fotografa Janka Prelovca, ki se je že uveljavil tudi na mednarodni ravni. Skupno je tekmovalo 26 konkurentov iz Trsta in iz Slovenije, predvsem z idrijskega in goriškega območja. Gre vsekakor za dober uspeh organizatorjev, ki so kljub muhastemu vremenu zbrali v Prečniku tudi precejšnje število kolegov iz italijanskih tržaških in goriških krožkov.

Tekmovanje se je začelo ob 9. uri, ko je bilo vpisovanje, nato je vsakdo imel čas do 18. ure, da je v kateremkoli kotičku tržaškega Krasa pripravil svoja umetniška dela. Vsaj po prvih mnenjih so deč, se je veliko tekmovalcev predvsem zaradi oblačnega vremena in megle odločilo za fotografiranje kraške arhitekture in ljudi, le nekateri pa so izbrali naravo. Organizatorji bodo sedaj poskrbeli za razvijanje filmov, nato bo strokovna žirija, ki jo sestavljajo priznani tržaški fotograf prof. Tullio Stravisi, videooperater pri tržaškem sedežu RAI Saša Ota ter likovna umetnica Magda Tavčar Starc, ocenila najboljše posnetke.

Zaključni večer z nagrajevanjem in projekcijo najboljših posnetkov bo v soboto, 21. novembra, ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Trstu. Že sedaj vlada za projekcijo veliko zanimanje in pričakovanje, navsezadnje bomo lahko spoznali marsikateri skriti kotiček našega Krasa, predvsem pa različne umetniške poglede.

(Dar)

Premiera je bila v soboto v Gorici

Uspešna odrska postavitve spevoigre »Srce in denar«

Vsi tisti, ki so se v soboto, 7. t.m., v Katoliškem domu v Gorici udeležili premiere spevoigre »Srce in denar« v režiji Aleksija Pregarca, so preživeli res lep večer. Delo je bilo nadvse uspešno in dobro pripravljeno, izredno pomembno vlogo pa je imela predvsem glasba skladatelja Vinka Vodopivca. Predstava, ki jo je organizirala Zveza katoliške prosvete iz Gorice, je bila namreč posvečena prav temu velikemu človeku ob 40-letnici njegove smrti. Orkestracijo in ureditev glasbenih točk je prevzel Hilarij Lavrenčič, ki je spevoigro tudi glasbeno razširil.

Igra »Srce in denar«, ki je pravzaprav opereta, je sooblikovalo približno sto ljudi. Toliko je bilo namreč skupno pevcev, igralcev, članov baletne skupine, zbor in orkestra.

Razstava v Kromberku bo še do srede decembra

V Goriškem muzeju na gradu Kromberk bo še do srede decembra odprta razstava ob 40-letnici smrti dolgoletnega kromberskega župnika in skladatelja Vinka Vodopivca (1878-1952). Obiskovalci si obenem lahko ogledajo še galerijo starejše likovne umetnosti in novejšo umetnostne ustvarjalnosti na Primorskem, prikaz arheološke podobe Mosta na Soči in etnološko razstavo o Goriških Brdih. Goriški muzej je odprt po naslednjem urniku: ob delavnikih od 8. do 14. ure, ob sobotah je zaprt, ob nedeljah od 13. do 17. ure. Na sliki: Vinko Vodopivec pri delu.

V petek, 13. novembra, bo ob 17. uri na županstvu v Nabrežini predstavitev raziskave »OSVOBODILNO GIBANJE V OBČINI DEVIN-NABREŽINA — PRIČEVANJA«,

ki so jo v šolskem letu 1991/92 izvedli dijaki tretjega razreda srednje šole »Igo Gruden« ob mentorstvu profesorja D. Križmana.

Na predstavitvi bodo prisotni župan, odbornica za šolstvo in predstavniki raznih organizacij in društev.

Gostovanje PDG iz Nove Gorice

Pokopane iluzije ameriškega zahoda

Konec minulega tedna so gledališčniki **Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice** gostovali z dramo **Sama Shepada Pokopani otrok**. Igro so premiersko odigrali v lanski sezoni, ko je ob uprizoritvi naletela na ugoden odmev.

Sam Shepard, eden vidnejših sodobnih ameriških dramatikov, je otrok multikulturne ameriške družbe in produkt sodobnih nevrotičnih časov: v svojih enodejankah in celovečernih igrah razgalja boleče rane ameriške civilizacije, ki zajeda svoje korenine v slavno osvajalno preteklost, a se razkaja v negativnih pojavih sodobnega časa, predvsem v krizi moderne družine.

beri - širi - podpiraj
NOVI LIST

Drama **Pokopani otrok** (1978), za katero je Shepard prejel **Pulitzerjevo nagrado**, je klasična in moderna obema. V osnovi je motiv ojdipovstva, ki ga avtor postavlja v plodne planjave koruznih polj na ameriškem bogatem Zahodu. Nanj cepi motiv vračanja oziroma vrnitve »pokopanega otroka«, utelešenega v mladem Vinceu, ki se po dolgi odsotnosti vrača v razpadli dom odkrivati svoje korenine.

To vračanje h koreninam, iskanje lastnega izvora, odkrivanje preteklosti je tako tipično ameriško kot občeloško aktualno. Kot antični Ojdip v Sofoklejevi tragediji stopnjema odkriva strahotno resnico o svojem bistvu, tako se tudi v Shepardovi analitični drami kopičijo strahotna spoznanja o Vinceovi družini. V klasični tragediji je razsnova naravnost katastrofalna, v Shepardovi drami pa je **Vince** naposled, potem ko je odkril skrivnost »pokopanega otroka«, to je, krvoskrusko preteklost družine, pripravljen sprejeti nase težko dediščino spoznanja. S tem postane zakoniti dedič Dodgeovega nekdanj bogatega posestva.

V turbno in temačno vzdušje Shepardove družinske srhljivke nas spremlja glasba **Davorja Rocca**, kot da opozarja gledalca, da se bo pred njegovimi očmi odvijala nekakšna gledališka vzporednica slovite televizijske nadaljevanke **Twin Peaks**.

Po prvih, sicer dokaj statičnih dialogih, s katerimi v otožnem vzdušju deževnega dne stari, zapiti **Dodge** in njegova žena **Halie** (zunaj odra) oživljata mladostne spomine, se napetost stopnjuje predvsem po prihodu njunega vnuka **Vincea** in njegove ljubke spremljevalke **Shelly**. Z njeno prekipavo prisotnostjo, ki jo je imenitno poustvarjala **Alenka Vidrihova**, v Dodgeovo družino ponovno vdira življenje. Družinski člani dolga leta vegetirajo v enolični sivini zatrti

skrivnosti, kot živi mrliči, ki so obenem s starim grehom, z dojenčkom, ki se je rodil iz razmerja med materjo **Halie** in sinom **Tildnom**, pokopali tudi sebe, vse svoje načrte in iluzije. Vinceovo dekle **Shelly** spet polagoma obuja k življenju in zavesti moške v družini, dokler se ne razkrije grozotna družinska krivda.

Ob starem, na pol mrtvem **Dodgeu** v realistični interpretaciji **Stane Lešana** in zdaj uveli, zdaj cvetoči **Halie**, ki jo je samozavestno odigrala **Dragica Kokotova**, so se zvrstili liki nesrečnih sinov **Tilda**, **Bradleya** ter vnuka **Vincea**. **Bine Matoh** je v **Tildnu** poustvaril otroško omejenost samohodca, ki je prehodil in prevozil ameriške prerije podolgem in počez, da bi našel svoj notranji mir, nazadnje pa lička koruzo in strga korenje v otrpli otopenosti vsakdanjika. Odbijajočega invalida **Bradleya**, ki s svojo arogantnostjo skuša prikriti manjvrednostni kompleks zaradi pohabljenega noge, je mojstrsko upodobil **Ivo Barišič**. **Vince Radoša Bolčine** je bil mladeniško razigran in iskateljski. **Pastor Dewis** v interpretaciji **Rastka Krošla** pa je vsekakor poudarjal svojo nevpnetost v družinsko tragedijo.

Shepardova drama, ki se na trenutke humorno preveša v groteskno odrsko fresko, je zaživela v režiji **Dušana Jovanoviča**. Toplo leseno sceno s koruznim ozadjem, prispodobno, ki v uprizoritvi odigrava različne funkcije, je oblikoval **Marjan Kravos**. Kostume, ubrane s celotno postavitvijo, si je zamislila **Bianka Adžić-Ursulov**.

Za zaključek velja poudariti dejstvo, da so isti režiser, scenograf, avtor glasbe in kostumografka uspešno sodelovali pri uprizoritvi **O'Neillove** drame **Dolgega dneva potovanje v noč** (SSG sezona 1990/91), ki prav tako kot Shepardova igra postavlja v ospredje brezizhodnost in propadlost izgubljene ameriške družine.

Majda Artač Sturman

»Škrat« tudi tokrat zanimiv

Redno je pred kratkim izšla najnovejša številka mesečnika »Škrat«, ki ga izdaja Sklad Mitja Čuk z Opčin. Drobna revija tudi tokrat ponuja nekaj zanimivega branja pa tudi koristnih nasvetov. »Škrat« se v tej številki posveča tudi zelo pomembnemu vprašanju, kako otrok sprejema in dojem vprašanje smrti. O tem piše psihologinja Marja Strojina, sodelavka Svetovalnega centra za vzgojo iz Ljubljane. Avtorica med drugim pravi, da z nesmiselnim prikrivanjem smrti najbližjih ne grešimo le proti iskrenosti, ki naj bi bila osnovna vez med najbližjimi in bi v otroku tkala zaupanje v njegove drage in svet, ki ga obdaja, a hkrati vzamemo otroku možnost žalovanja, to je — najbolj naravno terapijo žalosti. »Otroci namreč vedo, tudi če mi nismo sposobni, nočemo ali ne moremo vedeti,« zaključuje Strojina.

Dr. Viljem Ščuka nadaljuje s svojim zapisom o povezavi med biološkimi in delovnimi ritmi, Lučka Susič pa je prispevala zanimivo razmišljanje o otrokovih javnih nastopih na odru. Avtorica analizira pozitivne in negativne plati. Predvsem poudarja, da mora biti vsaka predstava za otroka — igralca predvsem igra, ki mu pomaga, da razvije svojo osebnost, fantazijo, komunikativne sposobnosti. Zato bi bilo treba za predstave, v katerih nastopajo najmlajši, izbrati taka

besedila, ki upoštevajo otroško psiho in njegovo stopnjo razvoja, nikakor pa ne dolgih, zanj še nerazumljivih tekstov. Nujno je namreč, piše Lučka Susič, da otrok do potankosti razume besedilo in njegov smisel, situacije, zaplete, pomen cele igre.

Jasna Merku daje koristne nasvete, kako lahko iz že uporabljenega papirja sami izdelamo novega, Stanka Korošec Malalan nadaljuje s svojimi članki, posvečenimi negi domačih živali, Andrej Vremec svetuje nekaj telovadnih vaj, ki jih je mogoče opraviti v razredu, za filatelistični kotiček pa je tudi tokrat poskrbel Peter Suhadolc.

Zadnja stran revije je posvečena delovanju Sklada Mitja Čuk z Opčin, v okviru katerega delujejo letos vzgojna posvetovalnica, krožki za angleški jezik in latinščino in razne pošolske dejavnosti.

* * *

Stopnja onesnaženosti zraka v Trstu je že v prejšnjem tednu ponovno postala zaskrbljujoča, saj je preseгла najvišjo dovoljeno mejo. Če se bo takšno stanje nadaljevalo — kar je v prvi vrsti odvisno tudi od vremena — je tržaška občina že napovedala ukrepe za zaprtje mestnega središča prometu med 7. in 9. uro ter med 18. in 20.30. Prepoved ne bi veljala za vozila s katalizatorjem in za nekatera službena vozila, motorje in motorna kolesa.

GLASBENA MATICA TRST

vabi na

otvoritveni koncert sezone 1992/93

ki bo v petek, 13. novembra, ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu, ulica Petronio 4.

Nastopil bo

Simfonični orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane.

Solistka: **Jasna Corrado-Merlak**, harfa

Dirigent: **Marko Letonja.**

Arheološka izkopavanja v Ajdovščini

V Ajdovščini potekajo v samem središču tega vipavskega mesteca arheološka izkopavanja na kraju, kjer je stala nekoč zahodna rimska nekropola, zahodno rimsko pokopališče-grobišče. Za to nekropolo so vedeli že več kot sto let, a nikdar niso imeli dovolj denarja, da bi se lotili izkopov, sedaj pa so ti izkopi postali nujni, ker se je občina odločila, da bo čez ozemlje, kjer je nekoč stala nekropola, v času, ko je bila današnja Ajdovščina samo utrdba rimskega imperija na poti iz Aquileije v Emono, tekla cev iz bližnje toplotarne za novo stavbo, ki so jo med hudimi polemikami zgradili pred leti prav ob in na ozemlju nekropole.

Arheološka dela vodi konservator Zavoda za varstvo narave in kulturne dediščine v Novi Gorici gospa Na-

da Osmuk, ki nam je povedala, da bi bilo izredno lepo, če bi lahko izkopali celotno grobišče, a žal to ni mogoče, ker je vedno premalo denarja. Vseeno pa so na trasi, kjer bo potekal toplovod, našli dovolj stvari, tako da se je izkopavanje izplačalo. Zelo veseli so bili, ko so našli bronasto Venero iz prvega stoletja po Kristusu, včasih so namreč ljudem v grob dajali tudi primatek, nekaj stvari za na pot v onostranstvo. Tako so v Ajdovščini našli več steklene in keramične posode, vaz in vrčkov, oljenice, skratka veliko majhnih predmetov, ki nam odkrivajo življenje takratne dobe. Med izkopavanjem so našli tudi na sarkofag, ki ga še niso odprli, a se bojijo, da je bila kamnita grobnica že okradena v pozni antični dobi.

Na ajdovskem območju je gotovo veliko še ne najdenega iz rimskih časov, saj je bila prav na ajdovskem polju, najverjetneje pri Logu, zadnja velika bitka Rimljanov, ko sta se spopadla za oblast cesar Teodozij in uzurpator Eugenij, ki je bil poražen tudi s pomočjo vetra, ki da je takrat silovito pihal (to poročila zgodovina). Burja še danes na Vipavskem brije, prav tako, kot je morala pihati ob bitki pri Frigidumu, ko je Teodozij sicer res zmagal in tako ohranil v Evropi krščanstvo, a se je prav takrat začel in dokončal razpad rimskega cesarstva. Pisalo se je leto 394 po Kristusu in zato bo Ajdovščina skušala čez dve leti proslaviti to bitko skupno z Oglejem, ki je bil takrat kot Aquileia osmo največje mesto rimskega imperija.

Jurij Paljk

NAŠA DRUŠTVA

Zveza cerkvenih pevskih zborov

Natančno 30 let je minilo, odkar je bila v Trstu ustanovljena Zveza cerkvenih pevskih zborov, organizacija, ki je imela za svoje vodilo povezovanje, usklajevanje in pospeševanje dejavnosti cerkvenih zborov na Tržaškem. Potreba po takšni zvezi se je pred tremi desetletji jasno pokazala, saj je bila nujna organizacija, ki bi povezovala vsaj del številnih slovenskih pevskih zborov. K nastanku zveze pa je prispevalo tudi vzdušje po drugem vatikanskem koncilu, ki je v cerkev uvedel narodne jezike. Ustanovni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov je bil 17. marca 1963 na sedežu Slovenske prosvete v Ulici Donizetti 3 v Trstu.

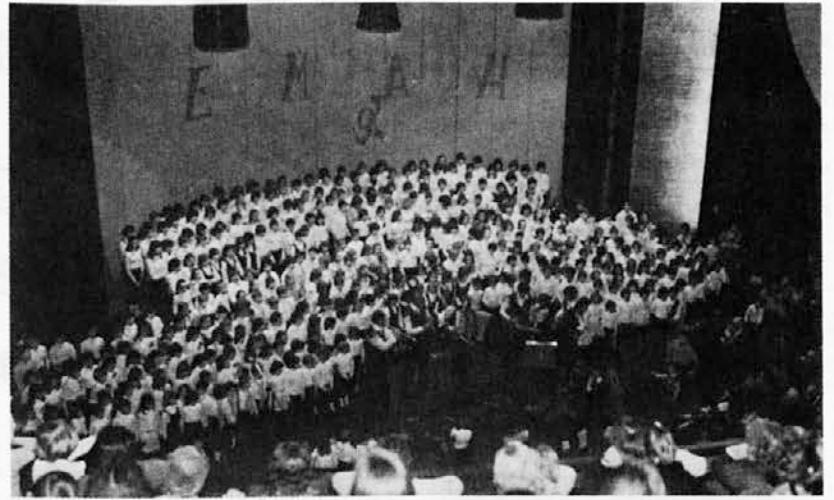
Prvi dve desetletji življenja te organizacije sta bili izredno plodni in vsestransko aktivni. Med številnimi prireditvami velja omeniti proslavo ob 1100-letnici sv. Cirila in Metoda na Padričah, nastope na tradicionalnem Marijanskem shodu na Opčinah, božične koncerte, številne druge proslave ob obletnicah naših glasbenikov in še mnogo drugega. Od vseh teh prireditev pa so bile od vedno — in so še danes — najpomembnejše štiri: revija otroških zborov »Pesem mladih«, zborovska revija ZCPZ, božični koncert, ki je zadnja leta v tržaški stolnici sv. Justa ter vsakoletni seminar za zborovodje in pevce.

Poleg vseh teh prireditev, ki zahtevajo veliko organizacijskih sposobnosti, saj ni lahko usklajevati dela tako številnih zborov, pa je pri Zvezi cerkvenih pevskih zborov imela od nekdanj velik pomen tudi publicistična dejavnost. V glavnem je Zveza izdajala glasbene partiture. Prva je bila le-

ta 1968 zbirka božičnih pesmi za mešane zборе z naslovom »Sveta noč«, v kateri so zbrane originalne skladbe naših slovenskih avtorjev. Tej zbirki so sledile »Ljudske nabožne«, pesmarica nabožnih napevov iz vsega slovenskega prostora v raznih narečjih in iz raznih časov v priredbi Ubalda Vrabca, nato njegova maša na prosto besedilo Zore Saksida, kasneje še maša Staneta Maliča, nato pa še pesmarica »Zbori in samospeli« S. Maliča ob skladateljevi 70-letnici, »Ljudski napevi« v priredbi Ubalda Vrabca in »Od Portoroža do Devina«, ki vsebuje originalne skladbe domačih glasbenikov na besedilo naših zamejskih pesnikov. Zadnje so leta 1990 izšle »Božične pesmi« Zorka Hareja, dolgoletnega predsednika Zveze. Organizacija pa tudi pri svoji publicistični dejavnosti ni pozabila na najmlajše pevce in je skupaj s Pastirčkom izdala knjigo z naslovom »Pastirčkova pesem«.

Zveza cerkvenih pevskih zborov prireja vsako leto tudi razne seminarje. Zelo pomembno je bilo srečanje aprila leta 1970 v Bazovici, na katerem so člani Zveze govorili o tem, kako je treba od tedaj dalje pisati cerkveno glasbo, ki naj bo v skladu s človekom, postavljenim v določen čas in prostor. Posvet s takšno vsebino se je postavil kot nujnost po II. vatikanskem koncilu, ki je uvedel narodne jezike v bogoslužje. Iz tega posveta ZCPZ v Bazovici je prav tako izšla knjiga.

Nekoč so bile vse prireditve Zveze cerkvenih pevskih zborov množično obiskane in še niso daleč časi, ko so bili prireditveni prostori tako nabito polni, da ni bilo

Posnetek z revije »Pesem mladih« leta 1979, ko so bili otroški in mladinski zbori številnejši

več nikjer prostega sedeža. Danes so se na žalost časi bistveno spremenili, čeprav gre za problem, ki ne zadeva samo Zveze cerkvenih pevskih zborov, ampak je to splošen pojav, pravi predsednik Zveze Zorko Harej. Število pevcev je iz leta v leto manjše, in to tako pri otroških in mladinskih kot tudi pri odraslih zborih. Že nekaj let ne prihajajo na revijo »Pesem mladih« zbori iz osnovnih šol, nekoč pa jih je bilo zelo veliko. Upadanje števila rojstev seveda ne more biti brez posledic. Predvsem bi bilo treba danes honorirati pevovodje, saj takšno delo poleg daru in glasbene izobrazbe zahteva tudi veliko časa; to vlogo je treba vsekakor ovrednotiti, nam je še dejal predsednik ZCPZ, ki obenem ugotavlja, da je v današnjem času tudi zaradi radia in televizije upadlo zanimanje za zborovsko petje, tako da se počasi izoblikujejo posamezni zbori, kamor zahajajo ljudje iz različnih krajev. S tem pa so na žalost opešali zbori iz raznih slovenskih vasi in predelov, ki pa so za ohranitev naše kulture zelo pomembni. »To pa je naša osnova. Zborovska umet-

nost je namreč najbolj ljudska umetnost in Slovencem tudi najbolj naravna.«

Ob koncu naj še povemo, kakšne načrte ima ZCPZ za proslavitev 30-letnice svojega delovanja. Najprej s tradicionalno revijo, ki bo letos 6. decembra in bo še bolj slovesna kot kdajkoli, v začetku januarja bo v stolnici sv. Justa božični koncert s posebnim spredom, saj bo obsegal izključno skladbe, ki so jih naši glasbeni umetniki napisali za Zvezo, po tradicionalni »Pesmi mladih« sredi marca pa bo v začetku aprila osrednja slovesnost za proslavitev 30-letnice, na kateri bo ZCPZ tudi podelila priznanja najzvestejšim pevcem. (hj)

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.
Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oplet, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.
Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Ambrož Kodolja Ali je na ozemlju Bosne in Hercegovine že verska vojna?

V nemškem Königsteinu se je končal 42 mednarodni kongres z naslovom: »Cerkev v stiski«. Na njem je sodeloval tudi beograjski nadškof dr. Franc Perko. Zanimiva je njegova izjava, ki jo je prinesel pariški »Le Monde«. Takole piše: »Bojim se, da se bo sedanja vojna v Bosni in Hercegovini razširila v versko vojno. Do sedaj so se na tleh BiH vojskovali samo iz narodnih in ideoloških razlogov. To so pokazali tudi skupni pozivi k miru pravoslavnih in katoliških verskih voditeljev. Ti pozivi so bili zaman, kajti tisti, ki so odgovorni za vojno in njeno nadaljevanje, tem besedam niso prisluhli.«

Gornji citat smo lahko v nekoliko drugačni obliki prebrali tudi v ljubljanski Družini. Vendar iz njega lahko izluščimo dejstvo, da je sam beograjski nadškof priznal, da se na tleh Bosne in Hercegovine že bje verska vojna, saj je izjavil: »Do sedaj so se na ozemlju Bosne in Hercegovine vojskovali samo iz narodnih in ideoloških razlogov«. V citatu je beseda ideologija. Tu ne gre samo na komunistično ideologijo, ki jo tudi v našem tisku zasledimo, ampak za ideološko prepričanje, neglede na čigavo. Beograjski nadškof je omenil tudi prihod iranskih mudžahedinov.

Pojdimo po vrsti. Znani so primeri, da so pravoslavni duhovniki blagoslavljali četniško orožje. Sarajevski muslimanski verski voditelj,

ki je sedaj ostal v Sarajevu in je nekakšen vršilec dolžnosti najvišjega islamskega voditelja za bivšo Jugoslavijo, namestnik reisa Selimoski Omerdić, je celo izjavil, da, čeprav so prosili srbskega patriarha Pavleja, naj bi posredoval za izpustitev zaprtih imamov — verskih služabnikov in naj posreduje, da se ne bi nadaljevalo to barbarstvo, zatrjuje, da mu Sveti sinod srbske pravoslavne Cerkve sploh ni odgovoril. Obenem govorijo, da so jim Srbi pobili 22 verskih voditeljev-imamov in da jih 70 pogrešajo. V svet je prišla vest, da je izredni islamski arhitektonski primerek, Sevri Hadži, Husanova džamija v Mostarju, ki je bila evropska redkost, porušena. Menda so do tal porušili tudi znano džamijo iz leta 1500 v Foči in še bi lahko naštevali...

Res pa je zopet, da Srbi niso prizanašali niti evropski arhitekturi, ki je bila raztresena po Banatu, in so tako za vedno izbrisani čudoviti banotski dvorci. Prav tako so v vseh krajih, kamor so prišli, najprej merili v katoliške zvonike in cerkvene objekte. Koliko jih je bilo porušeni v džakovski škofiji, se ne govori, saj je pretežni del škofije v vojni in okupiran...

Tudi na hrvaški strani smo bili pričé čudnim pojavom. Na televiziji so se redno pojavljali gardisti z velikimi rožnimi venci okrog vratu. Tudi to se lahko tolmači, kot kdo želi... Tudi orožje se je blagoslavljalo...

Da pa so na bosansko-hercegovskih bojiščih tudi tuji vojaki, ni nobena skrivnost. Vemo, da se na hrvaški strani borijo švedski, francoski, celo angleški pa še kateri drugi prostovoljci. O tem nam pričajo njihove reportaže, ki jih pošiljajo v svet, ne kot dopisniki, ampak

ŠPORT - Košarka **Jadran dosegel pomembno zmago**

Janez Drvarič

Naša združena ekipa Jadran, ki nastopa v drugoligaškem košarkarskem prvenstvu, si je po šestih zaporednih porazih končno priborila prvo prvenstveno zmago. »Plavi«, ki so igrali brez poškodovanega Klavdija Starca, so slavili sredi San Marina na račun domače ekipe Titanic z izidom 90:79.

Že po prvih prvenstvenih nastopih je bilo razvidno, da Jadran le ni tako slab nasprotnik kljub nizanju porazov. Predvsem se je v dosedanjih tekmah poznala neizkušnost nekaterih igralcev in to je tudi razumljivo, saj je naša ekipa najmlajša v prvenstvu. Tako so bili Jadranovci enakovredni tudi

najmočnejšim ekipam, le v ključnih trenutkih so nekoliko odpovali.

Serijski porazov, ki bi skoro vsako ekipo potrla in pripeljala do krize, na srečo Jadranovcev ni prizadela v tolikšni meri. Veliko zaslug ima predvsem trener Janez Drvarič, ki se ni nikoli prepustil malodušju in ki je s svojim visokim profesionalnim pristopom uspel ohraniti tudi med igralci optimalno stopnjo koncentracije ter zaupanja v lastne moči.

V San Marinu je prva peterka stopila na igrišče suvereno in odločno, tako da že v prvih minutah ni bilo dvoma, kdo bo zmagovalec. Zaslužena zmaga bo prav gotovo vlila še dodatnega poguma Klavdiju Starcu in tovarišem, ki se bodo v nedeljo pomerili pred domačimi navijači z Mestrino, ki je doslej štirikrat zmagala. Možno, da bodo Jadranovci zveste navijače končno le »obdarili« s prvo domačo zmago.

Na dlani je še vprašanje okrepitev ekipe. Doslej se je veliko govorilo o prihodu visokega igralca, ki bi bil še kako koristen pod košema, vendar kaže, da je zaenkrat vse na mrtvi točki. Okrepitev pa bi bila prav gotovo nujno potrebna, zato da bi prišlo do mirnega obstanka v ligi. Napake iz preteklih prvenstev so bile usodne.

(Dar)

Zdravnik svetuje

Akutni gastritis (2)

Kot sem že zadnjič omenil, ima akutno vnetje želodca mnoge vzroke. Eden izmed najvažnejših dejavnikov je vsekakor stres oz. umska preobremenitev, ki ji oseba ni več kos in spravi organizem v tako situacijo, da sam sebi škoduje. V našem načinu življenja vidim veliko napako. Zelo spodbujamo možgane in istočasno zanemarjamo telo. Ko se oseba razjezi ali razburi ima značilne reakcije ne samo v možganih ampak v celem telesu. V krvi se poveča koncentracija adrenalina, kortizona, krvni tlak se dvigne, poveča se število srčnih utripov, se pravi, da se telo hipoma pripravi na boj ali beg. Ta reakcija je omogočila človeštvu, da je sploh preživel.

Dr. EDI KOŠUTA

Danes te reakcije ostanejo neizkoriščene, nasprotno, dan za dnem jih kopičimo. Posledice tega so različne motnje, med katere sodi tudi akutni gastritis, ki sčasoma postane kroničen in lahko povzroči celo čir. Dobro vemo, kako je s prebavo pred težkimi izpiti in podobnim.

Ko smo v zelo napeti situaciji je važno, da želodca ne obremenimo s hrano in pijamo, ki ga še bolj razdražijo. To velja tudi za ljudi, ki do sedaj niso še imeli težav z želodcem, a so v stanju velike umske obremenjenosti. Važni so tudi urniki obedov. Naš organizem rabi redne urnike, kajti samo tako najbolje uravnava svoje delovanje. Priporočam torej, da živite v skladu s svojo biološko uro. To pomeni, da jeste redno petkrat na dan, če je le mogoče ob istih urah. Tudi to zelo pripomore, da je želodec v najboljšem stanju. Preskakovati obede ni priporočljivo, kajenje pa je za vneti želodec pravi strup; med drugim nikotin skrči želodčne žile. Tako se zmanjša proizvodnja sluzi, ki brani steno želodca in dvanajstnika pred kislino in prebavnimi encimi. Z druge strani pa nikotin spodbudi želodec, da proizvede še več kisline. Torej nikotin zmanjša obrambo želodca in poveča koncentracijo kisline, kar pripomore k vnetju želodčne stene. Najboljše je torej, da ne kadite.

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat. je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

Društvo slovenskih izobražencev

v Trstu vabi na srečanje s pisateljem in režiserjem **Žarkom Petanom** in na pogovor, ki bo sledil predvajanju filma **Kavarna Astoria**. Večer bo v Peterlinovi dvorani v ponedeljek, 16. novembra ob 20.30.

kot aktivni vojaki. Kaj so to? So to samo ljudje, ki iščejo neke atrakcije ali pa so to vojni inštruktorji? Kdo to ve?

Beograjska televizija je res prinašala poročilo in tudi filmski zapis o arabskih vojakih, ki so jih zajeli, in aktivno sodelujejo na ozemlju Bosne in Hercegovine. Zelo grozeče je odjeknila reportaža, v kateri je v arabščini pisan dnevnik prikazoval, kaj vse je delal neki arabski vojak, ki je bil ustreljen in so mu zasegli njegov osebni dosje...

Priče pa smo prav nemoralnim dejanjem, ki jih tudi verski voditelji sami bodisi iz netaktnosti ali iz zmedenosti izvajajo. Tako je beograjska Borba pisala, da se Muslimani »radi dajejo prekrščevati«... V Sarajevu je judovski rabin izjavil, da so prestopi v judovstvo sedaj številnejši. Da niti ne gledajo, kakšno versko poreklo je imel nekdo, ampak ga v miru sprejmejo v svojo judovsko skupnost... Razume se, da, v kolikor nekdo vidi, da ima edino rešitev, da se nekako izmaže iz tega pekla, da poišče tudi verska sredstva. Je pa zopet vprašanje, do kje so takšni načini pošteni in kdo so tisti, ki to počenajajo? Kaj je bilo z njihovo resnično versko pripadnostjo v mirnem času? Zopet se nam odpira niz vprašanj, na katera ne bomo dobili pravega odgovora v sedanjih situaciji.

Ob vsem tem lahko zopet ugibamo, ali res vse tri strani izrabljajo svoje ekstremistične sile? Tudi o tem se je napolglasno govorilo celo v Ženevi: Srbi podpirajo svoje ekstremiste, da bi tako prišli do etnično čiste Velike Srbije, o kateri sanjajo že stoletja. Hrvatje da bi dobili svojo hrvaško Bosno in Hercegovino, obenem pa spretno trgujejo s Srbi, da ostanejo stare jugoslovanske republiške meje tam, kjer njim

ustreza. Muslimani so se zelo pozno zavedli, da so bili vedno za nekaj opeharjeni, čeprav so v zgodovini vedno veliko izgubili, končno pa dobili vse tisto, kar za njihov način življenja zadošča... Ko so sedaj verjetno uvideli, da je skupna vojska s hrvaško pomočjo bila le neka ukana, ponovno prosijo arabske dežele za pomoč, te pa so jim predčasno odgovorile, da je to Alahova kazen, ker se niso držali božje postave, saj so bili v svetu poznani, da so v veliki večini zelo liberalni v primeru z ostalim islamskim svetom, čeprav so imeli v Sarajevu metreso — visoko islamsko teološko šolo, ki je bila proislamska.

Prihodi islamskih skrajnežev na bosansko-hercegovska bojišča kažejo, da si islamski svet želi, da bi Muslimani ostali tudi v tem delu Evrope, četudi je prav to sedaj največji problem. Njihova mentaliteta, ki je tesno povezana z Islamom, jim namreč celo omogoča, da se izredno hitro udomačijo, kamorkoli pridejo. To je sedaj velik problem zahodne Evrope (kot tudi Slovenije). Velika večina se ne bo nikoli vrnila. Ostali bodo tu, iskali neke rešitve, take ali drugačne, samo nazaj ne bodo šli. Žalostna je bila ugotovitev, da se bodo v času, ko se bo Balkan umiril, nanj vrnili le tisti, ki so delavni in želijo nekaj ustvariti. V Sloveniji pa bodo ostali lenuhi in cigani! — To ni ekstremistična ugotovitev, ampak sociološka trditev, saj, če že sedaj analiziramo begunsko stanje, pridemo lahko do teh spoznanj. So reveži, to je resnica. Vendar s svojo miselnostjo so v glavnem dosegli tisto, kar je v njihovi psihi stalno prisotno. Odšli so po svetu, zanje skrbijo drugi, imajo svoje zahteve, ker jim pritičejo in jih bodo imeli... Seveda so tudi reveži, vendar jim njihov islamski pogled na življenje in čas vse to olajšuje.